

การพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยว ในเขตเทศบาลนครเชียงราย Development of Riverside Areas along the Kok River for Tourism in Chiang Rai Municipality

สุภัทรจิตต์ มະโนส๑* สิริโฉม พิเชษฐบุญเกียรติ๒ และเอกวัฒน์ ญาณะวงษา๓
Suphattharajit Manosod ^{1*}, Sirichom Pichedboonkiat² and Ekawat Yanawongsa³

¹ หลักสูตรการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย 57120

² แผนกวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย 57120

³ สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย 57120

¹ Tourism and Hospitality Program, Rajamangala University of Technology Lanna, Chiangrai, 57120, Thailand

² Department of Social Sciences, Rajamangala University of Technology Lanna, Chiangrai, 57120, Thailand

³ Civil Engineering, Rajamangala University of Technology Lanna, Chiangrai, 57120, Thailand

* Corresponding author: E-mail address: cindy13nsm@gmail.com

(Received: September 12, 2024; Revised: April 20, 2025; Accepted: April 28, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจศักยภาพพื้นที่ริมแม่น้ำกตต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว 2) ศึกษาทัศนคติประชาชนในพื้นที่ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว และ3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกตเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงรายตามเส้นทางสะพานข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึงสะพานข้ามถนนหมายเลขเชียงราย 5023 ผลการวิจัยพบว่า 1) ศักยภาพพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกตต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในการเข้าถึงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.98$, $SD=0.50$) ขณะที่ศักยภาพสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}=2.33$, $SD=0.45$) และสิ่งดึงดูดใจ ($\bar{X}=2.26$, $SD=0.43$) อยู่ในระดับปานกลาง 2) ทัศนคติประชาชนโดยรอบพื้นที่ริมแม่น้ำกตต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านพื้นที่ ($\bar{X}=1.67$, $SD=0.21$) ด้านการจัดการ ($\bar{X}=2.19$, $SD=0.32$) ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ($\bar{X}=2.13$, $SD=0.30$) และด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=1.92$, $SD=0.27$) พบว่าอยู่ในระดับปานกลางเท่ากันทุกด้าน 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกตเพื่อการท่องเที่ยวมีจำนวน 4 จุดได้แก่ จุดที่1 โครงการแนวทางการพัฒนาพื้นที่เส้นทางวิ่งออกกำลังกาย จุดที่2 โครงการแนวทางการพัฒนาพื้นที่โอบีเทียบเรือท่องเที่ยวขนาดเล็ก จุดที่3 โครงการแนวทางการพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะ และจุดที่4 โครงการแนวทางการพัฒนาพื้นที่ร้านค้าและบริการ ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกตให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและยั่งยืนในอนาคต

คำสำคัญ: การพัฒนา พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกต การท่องเที่ยว

Abstract

This research aimed to 1) explore the potential of the area along the Kok River for tourism development, 2) examine residents' attitudes toward tourism development, and 3) propose strategies for tourism development in Chiang Rai Municipality, specifically from the Asian Highway 2 (AH2) bridge to the Chiang Rai Road 5023 bridge. The findings indicated that 1) the accessibility potential of the Kok River area for tourism development was rated high ($\bar{X}=2.98$, $SD=0.50$). In contrast, the potential for facilities ($\bar{X}=2.33$, $SD=0.45$) and attractions ($\bar{X}=2.26$, $SD=0.43$) was rated moderate. 2) Residents' attitudes toward tourism development in the Kok River area were assessed as moderate across all dimensions, including area ($\bar{X}=1.67$, $SD=0.21$), management ($\bar{X}=2.19$, $SD=0.32$), activities and processes ($\bar{X}=2.13$, $SD=0.30$), and participation ($\bar{X}=1.92$, $SD=0.27$). 3) Recommendations for the development of the Kok Riverbank area for tourism included four key projects: 1) the development of a jogging path, 2) the establishment of a small boat docking area, 3) the creation of a public park, and 4) the construction of retail and service areas. The findings of this study serve as a guideline for relevant agencies in planning and developing the riverside areas along the Kok River into a sustainable and high-potential tourist destination in the future.

Keywords: Development, Kok River Riverside Area, Tourism

บทนำ

จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศไทย เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญเนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นแหล่งธรรมชาติ แหล่งอารยธรรมล้านนา ตลอดจนมีความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ตามข้อมูลจำนวนที่เพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย จากข้อมูลศูนย์วิจัยและพัฒนาการท่องเที่ยว (CTRD) ได้สรุปข้อมูลสถิติการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายในปี 2562 -2566 ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สรุปได้ว่าปี 2566 มีจำนวนนักท่องเที่ยวรวมถึง 6,147,860 คน นำมาซึ่งรายได้จากการท่องเที่ยวสูงถึง 46,773.91 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 44.07 สูงกว่าทุกปี [1] ดังนั้นจังหวัดเชียงรายจึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยได้กำหนดเป้าหมายแผนการพัฒนาจังหวัดในระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 มุ่งเน้นการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน และเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดเชียงรายไปข้างหน้า ตามวิสัยทัศน์จังหวัดเชียงรายที่ว่า “เชียงรายเมืองท่องเที่ยวสร้างสรรค์ สะอาด ปลอดภัย น่ายล” โดยมีเป้าประสงค์ 3 ข้อ ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สิ่งแวดล้อมสร้างสรรค์ และสังคมสร้างสรรค์ [2] ซึ่งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือพัฒนาพื้นที่สาธารณะประโยชน์ที่รกร้างว่างเปล่าให้มีความสวยงามและโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์สอดคล้องตามเป้าหมายเป็นปัจจัยชี้บ่งความสำเร็จในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนในจังหวัดเพื่อสัมผัสประสบการณ์จริงแบบในการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนหรือท้องถิ่นที่ก่อให้เกิดการทวงแค้นทรัพยากร เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอันนำมาซึ่งการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวและส่งผลต่อรายได้ของรวมทั้งจังหวัด

เทศบาลนครเชียงรายซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดจึงได้นำร่องการพัฒนายกระดับศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน กระบวนทัศน์ใหม่ที่ได้ผลักดันนโยบายสาธารณะและการเชื่อมโยงการพัฒนาเมืองจังหวัดเชียงรายสู่เมืองความสุข 3 มิติ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้าง” โดยเทศบาลนครเชียงรายได้จัดทำแผนงานการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ พัฒนาเรื่องของการท่องเที่ยวและบริการนักท่องเที่ยวสู่นครเชียงรายเที่ยวได้ทั้งปี ส่งเสริมกิจกรรมเส้นทางริมแม่น้ำกกตั้งแต่หาดเชียงรายถึงหน้าฝายเชียงรายรวมระยะทางกว่า 10 กิโลเมตร และการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่ทำความคุ้นเคยกับการจัดการขยะมูลฝอย น้ำท่วม น้ำเสีย ให้มีการจัดการอย่างเป็นระบบและแก้ปัญหาแบบยั่งยืน [3] โดยเทศบาลนครเชียงรายได้ให้ความสำคัญการพัฒนาพื้นที่สาธารณะประโยชน์ที่รกร้างว่างเปล่าตามเป้าประสงค์การพัฒนาเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จากการสำรวจพื้นที่ในเขตเทศบาลนครเชียงรายพบว่าพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ที่รกร้างว่างเปล่าเหมาะแก่การพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านทิวทัศน์เหนือเส้นทางระหว่างสะพานข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึงสะพานข้ามถนนหมายเลขเชียงราย 5023 โดยสภาพบริเวณพื้นที่โดยรอบและใกล้เคียงมีศาสนสถานในพุทธศาสนาได้แก่ วัดฝางหมื่นที่มีประวัติยาวนานกว่า 200 ปี และมีแหล่งประวัติศาสตร์ของล้านนา “ช่วงพญาเมืองราย” อีกทั้งทิศฝั่งตรงกันข้ามยังมีที่พักหรือโรงแรมระดับ 5 ดาว ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่มีชื่อเสียงที่ให้บริการนักท่องเที่ยว [3] และพื้นที่ยังมีจุดเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นของจังหวัดเชียงรายได้ทั้งทางบกและทางน้ำที่จะสามารถพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ แต่พบว่าการพัฒนาเชิงพื้นที่ในเขตบริเวณนั้น เป็นแบบแยกส่วนของแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนทำให้ขาดความเป็นเอกภาพในการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ จึงทำให้การพัฒนาเน้นให้ความสำคัญที่ตอบสนองการแก้ไขปัญหาลดความหนาแน่นการจราจรมากกว่าให้ความสำคัญ

เรื่องการใช้พื้นที่สาธารณะประโยชน์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมโดยรวม จากประเด็นความสำคัญ และปัญหาเชิงพื้นที่ดังกล่าวควรต้องมีการวางแผนการพัฒนาแบบไม่แยกส่วนและเน้นการบริหารจัดการพื้นที่ อย่างมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ริมฝั่งแม่น้ำกกของเทศบาลนครเชียงรายเพื่อการพัฒนา พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญ ในการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ในการตัดถนนเลียบริมแม่น้ำอันเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาแบบเดิม โดยคณะผู้วิจัย สนใจศึกษาการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงราย ตามเส้นทางสะพาน ข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึงสะพานข้ามถนนหมายเลขเชียงราย 5023 ซึ่งจะเน้นให้ความสำคัญ เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โดยรอบอย่างมีส่วนร่วม และเน้นการใช้พื้นที่สาธารณะ ประโยชน์เพื่อทำกิจกรรมเอนกประสงค์ การพักผ่อนหย่อนใจ และแสดงวัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งการเชื่อมต่อ กิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานวิจัยดังนี้ 1) เพื่อสำรวจศักยภาพพื้นที่ริมฝั่ง แม่น้ำกกต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว 2) เพื่อศึกษาทัศนคติประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกก ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ริมแม่น้ำกกในเขตเทศบาล นครเชียงรายต่อผู้บริหารเทศบาลนครเชียงราย และนำผลสรุปงานวิจัยที่ได้รับเป็นแนวทางในการพัฒนา พื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยวางผังและออกแบบพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกอย่างมีส่วนร่วม และสอดคล้องตาม ยุทธศาสตร์ของเทศบาล นครเชียงรายและจังหวัดเชียงรายอันจะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้เกิด เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมสร้างสรรค์ต่อไป

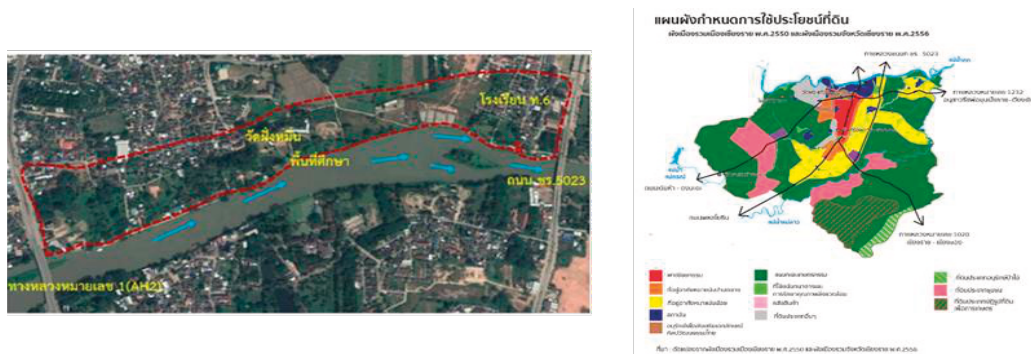

Figure 1 The area of conducting research studies

วัตถุประสงค์ (Objective)

1. เพื่อสำรวจศักยภาพพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงราย
2. เพื่อศึกษาทัศนคติประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงราย
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงราย

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

1.1 ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) หรือทรัพยากรนันทนาการ (Recreation Resource) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น รวมถึงหลักฐานทางโบราณคดีหรือร่องรอยของสิ่งมีชีวิตในยุคต่างๆ สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึง อารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น เป็นสิ่งที่น่าสนใจหรือเป็นประโยชน์ รวมถึงมีคุณค่าต่อการท่องเที่ยว สามารถดึงดูดใจหรือจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว อาจอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ตั้งแต่ในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับภูมิภาคหรือระดับโลก โดยสิ่งเหล่านั้นจะต้องมีความงดงามแปลกตา [4] ทรัพยากรการท่องเที่ยวอาจปรากฏในลักษณะรูปธรรม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก ชายทะเล แม่น้ำ ลำคลอง หรืออาจปรากฏในลักษณะนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้แต่สัมผัสได้ด้วยความรู้สึก เช่น ภาษา การละเล่น การแต่งกาย ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และประกอบกิจกรรมนันทนาการ ความพึงพอใจและความสุขในรูปแบบต่าง ๆ ได้ [5]

1.2 องค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยว

คำจำกัดความของทรัพยากรการท่องเที่ยวว่า หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมและวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ และได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) ประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามเกิดขึ้นตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา แม่น้ำ น้ำตก ถ้ำ อุทยานแห่งชาติ 2) โบราณวัตถุสถานและศาสนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีหรือศาสนา ได้แก่ วัด โบราณสถาน ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑ์ กำแพงเมือง อนุสาวรีย์ 3) ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี [6] และทรัพยากรท่องเที่ยวจะต้องมีองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวอย่างน้อย 3 องค์ประกอบการหรือ 3As โดยเฉพาะทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทาง รวมถึงต้องมีเส้นทางคมนาคมขนส่งเข้าถึง โดยมีเส้นทางคมนาคมที่สามารถเชื่อมโยงกันระหว่างพื้นที่ หรือบริเวณใกล้เคียง เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้ และสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการนักท่องเที่ยวให้มีความสุข สบาย และประทับใจ [7]

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเบื้องต้นโดยทั่วไปอย่างน้อยต้องมีอยู่ 3 องค์ประกอบ (3As) ที่เป็นองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถชักจูงให้นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวได้แก่ [8]

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งดึงดูดใจที่เกิดจากสถานที่ที่อาจเกิดจากธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น และเหตุการณ์ที่น่าประทับใจที่เกิดจากมนุษย์สร้างเพียงอย่างเดียว สิ่งดึงดูดใจหรือความน่าประทับใจ ส่วนหนึ่งเกิดจากทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผลผลิต (Production) ของการท่องเที่ยวและการบริการ

2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ความสะดวกทำให้นักท่องเที่ยวหรือนักเดินทางเข้าไปถึงสถานที่ด้วยความปลอดภัย รวดเร็ว สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการก่อสร้างนับว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานในการผลิต เช่น ระบบขนส่ง ระบบสื่อสาร ระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร และโรงพยาบาล ตลอดจนการกำจัดของเสียที่ต้องพัฒนาควบคู่ไปกับแหล่งท่องเที่ยว

3. การเข้าถึง (Accessibility) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีระบบการขนส่ง ซึ่งประกอบด้วย เส้นทาง พาหนะในการเดินทาง สถานี และผู้ประกอบการ โดยการขนส่งนั้นมีวัตถุประสงค์ในการลำเลียงคนหรือสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทางโดยผ่านเส้นทางหรือท่าลำเลียง

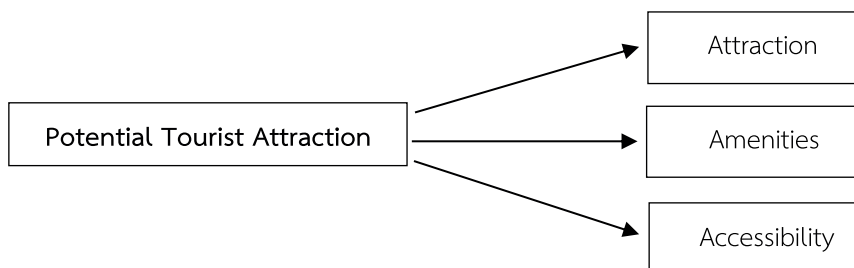

Figure 2 Potential Tourist Attraction

1.3 องค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยสามารถจำแนกออกได้เป็น 4 ประการดังนี้ [9]

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่นั้นๆ ดังนั้น องค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ

2. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรการจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนัก และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยวประชาชน ในท้องถิ่นและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน และประชาชนในท้องถิ่นในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตาม ตรวจสอบ ตลอดจนร่วม บำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่นทั้งการกระจายรายได้การยกระดับ คุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวและในที่สุดแล้วท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการควบคุมพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ จึงแสดงให้เห็นว่าขอบเขตของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน (มิติ) ที่ประกอบด้วยการพิจารณาด้านพื้นที่ท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านผู้เกี่ยวข้อง และด้านรูปแบบการจัดการ [10]

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบจึงถือว่าเป็นหนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นทั้งทางบกและทางน้ำ รวมถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น และการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน โดยมีการจัดการที่เป็นระบบและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวดังนี้

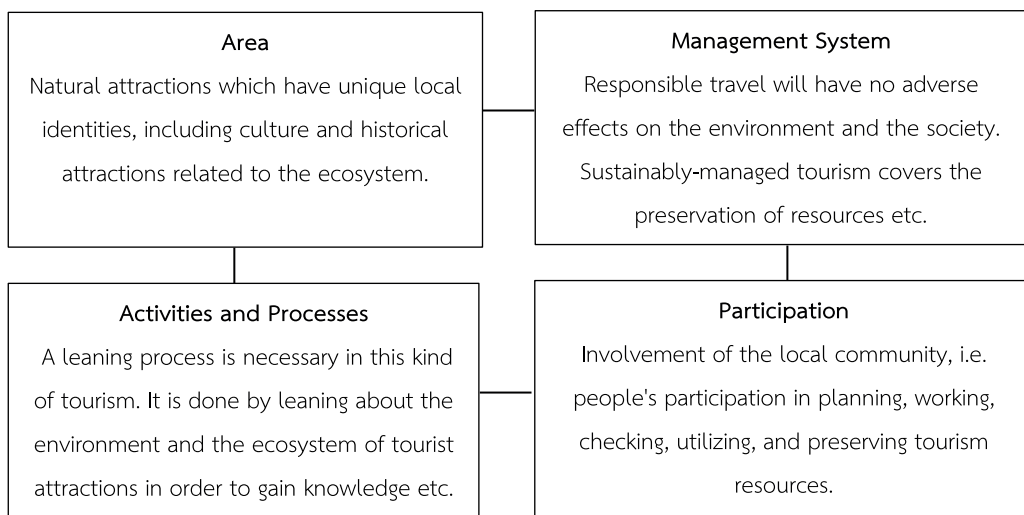

Figure 3 Elements of Ecotourism

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวทางการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมที่ประสบผลสำเร็จซึ่งมีความสำคัญโดยเสนอหลักการพื้นฐานของการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ต้องยึดถือหลัก 4S ประกอบด้วย 1) เริ่มต้นเร็วก่อนการตัดสินใจ (Starting Early) 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องครอบคลุม (Stakeholders) 3) ความจริงใจเป็นฐานของความไว้วางใจ (Sincerity) และ 4) ยึดหยุ่นและเหมาะสมกับสถานการณ์ (Suitability) [11] และผู้บริหารโครงการต้องนำหลักการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามหลัก 4S มาใช้ในการพัฒนาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม [12] โดยมีงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนยังได้เสนอหลักการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผู้บริหารโครงการต้องยึดถือตามหลัก 4S เช่นกัน [13] ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) ได้จัดทำเอกสารการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม : เทคนิควิธีการนำไปสู่การปฏิบัติ โดยกล่าวถึงการบริการราชการแบบมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งการบริหารของภาครัฐในปัจจุบัน ดำเนินการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชน จำเป็นต้องกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม ซึ่งควรให้ความสำคัญหรือคำนึงถึงหลักเกณฑ์ที่เรียกว่า “4S” ดังนี้ [14]

- Starting early กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องดำเนินการก่อนมีการตัดสินใจโดยควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการ
- Stakeholders กระบวนการมีส่วนร่วมที่ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง (Inclusive) โดยเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมหรือได้รับผลกระทบทางบวกหรือทางลบ
- Suitability การเลือกรูปแบบหรือเทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชน ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่ม โดยพิจารณาจากประเภทและขนาดของโครงการ ความหลากหลาย และลักษณะที่แตกต่างกันของพื้นที่ ตลอดจน ความแตกต่างด้านวัฒนธรรม สังคม ค่านิยม และระดับความสนใจของชุมชน

- Sincerity กระบวนการมีส่วนร่วมที่ให้ความสำคัญกับความจริงใจ เปิดเผย ซื่อสัตย์ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีการสื่อสารสองทางตลอดเวลา โดยการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และพอเพียงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการแสดงออกถึงความจริงใจในที่นี้ คือ การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) แก่ประชาชนหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ที่ได้รับมีผลต่อการตัดสินใจของหน่วยงานเพียงใด

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การพัฒนาพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่สาธารณะประโยชน์ ผู้บริหารโครงการจำเป็นต้องให้ความสำคัญและยึดหลักการปฏิบัติการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมตัดสินใจ ตั้งแต่ขั้นตอนการริเริ่ม การจัดทำแผนงาน การบริหาร และการติดตามประเมินผลของนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมนั้นที่อาจจะส่งผลต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ตามหลักการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลัก 4S ดังนี้

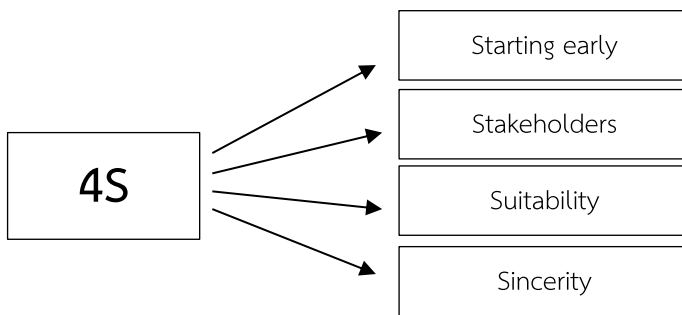

Figure 4 Public Participation Approach

จากวัตถุประสงค์และการศึกษาทบทวนวรรณกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดได้ ดังนี้

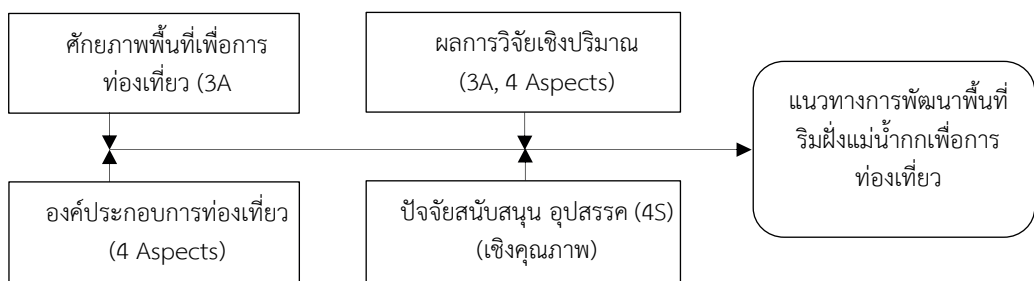

Figure 5 Research Conceptual Framework

ระเบียบวิธีการวิจัย (Methodology)

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางสะพานข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึงสะพานข้ามถนนหมายเลขเชียงราย 5023 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลการศึกษาดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง : โดยแบ่งได้ 2 กลุ่ม ดังนี้คือ

กลุ่มที่ 1 คือประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายแบ่งออกเป็น 4 เขตพื้นที่ที่มีจำนวนประชากรทั้งหมด 77,491 คน [3] ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) จำนวน 2 พื้นที่ได้แก่คือ ชุมชนป่าแดง และชุมชนบ้านฝางหมื่น ซึ่งกำหนดพื้นที่แบบแบ่งกลุ่มที่คุณลักษณะที่คล้ายกันและมีที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำกกตามเส้นทางสะพานข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึงสะพานข้ามถนนหมายเลขเชียงราย 5023 โดยการใช้การเทียบตารางของ เครซีและมอร์แกน [15] ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ $\pm 5\%$ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือนในวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

กลุ่มที่ 2 คือผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมตามเส้นทางสะพานข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึงสะพานข้ามถนนหมายเลขเชียงราย 5023 จำนวน 20 คน กลุ่มละ 5 คน โดยทำการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่

- ภาครัฐ ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี หัวหน้าฝ่ายงานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว หัวหน้างานฝ่ายงานวิศวกรรม หัวหน้าฝ่ายงานผังเมืองเทศบาลนครเชียงราย และสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงราย
- ภาคท้องถิ่นและชุมชน ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกเทศบาล
- ภาควิชาการ ประกอบด้วย อาจารย์สาขาบริหารธุรกิจ อาจารย์สาขาวิศวกรรมโยธา และอาจารย์สาขาการท่องเที่ยว
- ภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการหรือนิติบุคคล ประกอบด้วย ผู้ประกอบการโรงแรม ผู้ประกอบการร้านอาหารและเครื่องดื่ม และเจ้าอาวาส

เครื่องมือวิจัย

โดยคณะผู้วิจัยมีเครื่องมือวิจัยและขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

ขั้นตอนที่ 2 ประชุมทีมคณะทำงานวิจัยร่วมกับคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงรายเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลนำมาออกแบบเครื่องมือสำรวจความต้องการและศักยภาพพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกก ในการพัฒนาและเพิ่มกิจกรรมริมฝั่งน้ำ ปรับปรุงสวนสาธารณะให้สามารถใช้ได้จริง ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและปรับเปลี่ยนการใช้พื้นที่รวมถึงการเข้าถึงริมฝั่งน้ำ เช่นท่าเรือ ตรอก ซอย สิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ และสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจเดินทางเข้ามาพักผ่อนหรือทำกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ริมฝั่งน้ำ

ขั้นตอนที่ 3 ลงพื้นที่ภาคสนามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่การศึกษาโดยใช้เครื่องมือวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงรายตามเส้นทางสะพานข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึง สะพานข้ามถนนหมายเลขเชียงราย 5023 โดยการรวบรวมเก็บข้อมูลวิจัยจากการสำรวจทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภูมิลำเนาถิ่นเกิด ที่อยู่ปัจจุบัน และสถานที่พัก สถานที่ประกอบการ

หรือการถือครองที่ดินในพื้นที่ริมแม่น้ำกก

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับศักยภาพการพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 3 ระดับวัด คือ มาก ปานกลาง และน้อย โดยแบ่งกรอบประเด็นคำถามออกเป็น 3 ด้านตามศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว (3A) คือ สิ่งดึงดูดใจ การเข้าถึง และสิ่งอำนวยความสะดวก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 3 ระดับวัด คือ มาก ปานกลาง และน้อย โดยแบ่งกรอบประเด็นคำถามออกเป็น 4 ด้านตามองค์ประกอบการท่องเที่ยว (4 aspects) คือ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ และด้านการมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions)

การแปลความหมายของระดับคะแนนของแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับคือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยอ้างอิงจากเกณฑ์การคำนวณช่วงคะแนนพิสัยจากสูตรดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{3}$$

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{3 - 1}{3} = 0.67$$

ซึ่งสามารถแปลผลคะแนนระดับทัศนคติผู้ตอบแบบสอบถามได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
2.34 – 3.00	ระดับมาก
1.67 – 2.33	ระดับปานกลาง
1.00 – 1.66	ระดับน้อย

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินมาสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยในการหาแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวโดยนำผลข้อมูลที่ได้จัดเป็นแนวทางการสร้างคำถามสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Focus Group Discussion) ซึ่งคณะผู้วิจัยทำการเก็บรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ของกลุ่มตัวอย่างที่ 2 คือผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมตามเส้นทางสะพานข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึงสะพานข้ามถนนหมายเลขเชียงราย 5023 จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคท้องถิ่นและชุมชน ภาควิชาการ และภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการหรือนิติบุคคล เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยว โดยเสนอเป็นรูปแบบโครงการพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำกกต่อคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงราย

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์และนำเสนอให้เทศบาลนครเชียงรายเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประโยชน์และเป็นรูปธรรมต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ใช้ในการวิเคราะห์ทัศนคติของประชาชนต่อการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงรายตามเส้นทางสะพานข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึงสะพานข้ามถนนหมายเลขเชียงราย 5023 โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตามมาตราวัดแบบอันตรภาคชั้น (Interval Scale) มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และมีระดับคะแนน 3 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ตามหลักของ Likert จากนั้นนำข้อมูลที่จัดได้เป็นแนวทางการสร้างคำถามสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลตามแนวคิดในการวิจัยที่ได้ศึกษามาสรุปผลในการสังเคราะห์เชิงพรรณนา เป็นข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงรายตามเส้นทางสะพานข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึงสะพานข้ามถนนหมายเลขเชียงราย 5023

Figure 6 Deploy on-site

สรุปผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงราย แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

3.1 สำนวณศักยภาพพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงรายตามเส้นทางสะพานข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึงสะพานข้ามถนนหมายเลขเชียงราย 5023 ตามศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว (3A) ทั้ง 3 ด้าน คือ สิ่งดึงดูดใจ การเข้าถึง และสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า พื้นที่มีศักยภาพการเข้าถึงพื้นที่มีระดับศักยภาพมาก ($\bar{X} = 2.98$, $SD = 0.50$) รองลงมาคือ ศักยภาพสิ่งดึงดูดใจ ($\bar{X} = 2.33$, $SD = 0.45$) และสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 2.26$, $SD = 0.43$) มีศักยภาพระดับปานกลาง ดังแสดงข้อมูลตาม Table 1

Table 1 The mean score of the potential of tourism development for Kok River riverside areas, as measured by potential tourist attraction (3A)

Potential Tourist Attraction	($\bar{X}$)	SD	Level
Attraction	2.26	0.43	moderate
Accessibility	2.98	0.50	high
Amenities	2.33	0.45	moderate

3.2 ทศนคติประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงรายตามเส้นทางสะพานข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึงสะพานข้ามถนนหมายเลขเชียงราย 5023 ตามองค์ประกอบการท่องเที่ยว ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ และด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเท่ากันทุกด้าน คือ ด้านพื้นที่ ($\bar{X}$ = 1.67, SD= 0.21) ด้านการจัดการ ($\bar{X}$ = 2.19, SD= 0.32) ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ($\bar{X}$ = 2.13, SD= 0.30) และด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ = 1.92, SD= 0.27) ดังแสดงข้อมูลตาม Table 2

Table 2 The mean score of the local resident's attitude to ward of tourism development for Kok River riverside areas, as measured by elements of ecotourism (4 aspects)

Elements of Ecotourism	($\bar{X}$)	SD	Level
Area	1.67	0.21	moderate
Management System	2.19	0.32	moderate
Activities and Processes	2.13	0.30	moderate
Participation	1.92	0.27	moderate

3.3 แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงราย ตามเส้นทางสะพานข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึงสะพานข้ามถนนหมายเลขเชียงราย 5023

จากการนำผลสรุปข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จัดเป็นแนวคำถามสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ในการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Focus Group Discussion) ตามความคิดเห็นของตัวแทนกลุ่มตัวอย่างที่ 2 ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคท้องถิ่นและชุมชน ภาควิชาการ และภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการ หรือนิติบุคคล ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันต่อแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวเส้นทางสะพานข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึงสะพานข้ามถนนหมายเลขเชียงราย 5023 โดยจัดทำเป็นข้อเสนอแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่ในการวางแผนและออกแบบพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกก จากนั้นทำการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (ประชาวิจารณ์) และเสนอต่อที่ประชุมสภาเทศบาลนครเชียงรายในการจัดทำแผนการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของประชาชน (4S) อันจะนำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่แบบบูรณาการและสร้างประโยชน์ให้เกิดมูลค่าด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม

สร้างสรรค์ในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ที่รกร้างว่างเปล่าสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกได้ ดังนี้

3.3.1 แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกก ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ การเข้าถึง และสิ่งอำนวยความสะดวก จากการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มสามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกมีศักยภาพสูงโดยเฉพาะในเรื่องการเดินทางมายังพื้นที่สามารถทำได้หลากหลาย อาทิเช่น การเดินทางโดยจักรยาน จักรยานยนต์ รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง เรือ และเครื่องบิน และพื้นที่มีความเหมาะสมแก่การพัฒนาเส้นทางคมนาคมให้มีความสะดวกสบายมากขึ้นทั้งทางบกและทางน้ำ ดังนั้นควรออกแบบเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นในจังหวัดเชียงราย ส่วนในด้านสิ่งดึงดูดใจยังขาดในเรื่องสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสาธารณูปโภคให้บริการแก่ชุมชน และนักท่องเที่ยว/นักเดินทางได้ รวมถึงขนบธรรมเนียม วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชน ประเพณีศิลปกรรมงานเทศกาลหรืองานประเพณีการละเล่นพื้นเมืองหรือพื้นบ้านยังไม่สามารถดึงดูดใจให้นักเดินทางหรือนักท่องเที่ยวอยากท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมถึงด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องสาธารณูปโภคพื้นที่และโครงสร้างยังไม่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวมากเท่าที่ควร จากประเด็นความคิดเห็นดังกล่าวนี้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้มีข้อเสนอความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรจัดทำแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อวางผังและออกแบบพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกก โดยจัดทำเป็นข้อเสนอโครงการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับ 1) การพัฒนาเส้นทางบกวางผังและออกแบบเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับเส้นทางของกรมโยธาธิการผังเมืองจังหวัดเชียงราย และเส้นทางน้ำควรจัดทำจุดเชื่อมโยงการท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดเชียงรายอีกแห่งหนึ่ง 2) การพัฒนาพื้นที่ให้มีสิ่งดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว/นักเดินทาง โดยเน้นเป็นลานกิจกรรมเพื่อสร้างความสนใจทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการที่เกี่ยวข้องกับท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนในท้องถิ่น เทศกาลและประเพณีการท่องเที่ยวทางน้ำ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นต้น และการวางผังและออกแบบการพัฒนาพื้นที่นั้นควรต้องคำนึงผลกระทบเชิงพื้นที่ส่วนบุคคล เช่น ไม่กระทบต่อพื้นที่บริเวณวัดฝั่งหมิ่นเนื่องจากพื้นที่ส่วนบุคคลหรือพื้นที่บริเวณใกล้เคียงที่เป็นพื้นที่เอกชนเพื่อลดข้อพิพาท แต่สามารถออกแบบเชื่อมโยงเส้นทางพื้นที่ให้เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันได้ 3) การพัฒนาด้านระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่อื่นจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้พื้นที่สาธารณะประโยชน์ให้แก่ชาวบ้านและนักท่องเที่ยว/นักท่องเที่ยวได้ และควรก่อเกิดประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมสร้างสรรค์ตามเจตนารมณ์ของจังหวัดเชียงราย

3.3.2 แนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกก (4 aspects) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ และด้านการมีส่วนร่วม จากการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มสามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกตามเส้นทางสะพานข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึงสะพานข้ามถนนหมายเลขเชียงราย 5023 เป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ที่ไม่ได้มีการพัฒนาพื้นที่แต่เดิมอยู่แล้ว จึงทำให้พื้นที่ไม่มีสิ่งดึงดูดใจ ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่มีระบบสาธารณูปโภคในพื้นที่ ดังนั้นกิจกรรมหรือกระบวนการการท่องเที่ยวในพื้นที่จึงไม่เกิดขึ้น แต่ทว่าพื้นที่บริเวณโดยรอบกลับมีแหล่งท่องเที่ยวธุรกิจบริการที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่มให้บริการนักท่องเที่ยว/นักเดินทาง ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้มีข้อเสนอความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ถ้าหากมีการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกให้สวยงามสะอาดตาดึงดูดความสนใจต่อนักท่องเที่ยว/นักเดินทางที่เข้ามาในพื้นที่ จะสามารถนำสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว โดยจัดทำแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อวางผังและออกแบบพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเชื่อมโยงการท่องเที่ยวให้การส่งเสริมหรือพัฒนาด้านพื้นที่ให้เหมาะสมกับบริบทที่เน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีพื้นถิ่นคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์

ล้านนา โดยด้านกิจกรรมและกระบวนการที่จะนำชาวบ้านชุมชนในท้องถิ่นหรือใกล้เคียงสามารถทำกิจกรรมและออกแบบกระบวนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ท่องเที่ยวทางน้ำได้ เป็นต้น ซึ่งจะมีผลต่อพื้นที่อันจะนำไปสู่ประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชนหรือท้องถิ่น อีกทั้งเกิดการท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดเชียงราย เกิดการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมล้านนา เช่น ประเพณีลอยกระทง การแข่งเรือ เป็นต้น อีกทั้งยังสามารถเป็นประโยชน์ต่อคนในพื้นที่อย่างมากในการสร้างอาชีพสร้างงานและสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนหรือท้องถิ่น ในส่วนการบริหารจัดการควรให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินโครงการต่างๆ ที่จะสามารถพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยประชาชนในชุมชนหรือท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมโดยการรับรู้ถึงกิจกรรมและโครงการต่างๆ ทั้งก่อนและหลังการเกิดโครงการและกิจกรรมเพื่อให้เกิดกระบวนการการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

การอภิปรายผล

การพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงราย ตามเส้นทางสะพานข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึงสะพานข้ามถนนหมายเลขเชียงราย 5023 จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ว่าการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวตามองค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (3As) ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจ การเข้าถึง และสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการเข้าถึงอยู่ในระดับมาก สิ่งอำนวยความสะดวก และสิ่งดึงดูดใจอยู่ในระดับปานกลาง จึงแสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ว่าควรจะพัฒนาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งดึงดูดใจ โดยเฉพาะด้านสิ่งดึงดูดใจที่ต้องให้ความสำคัญและพัฒนาเป็นสิ่งแรกซึ่งสอดคล้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย [16] พบว่ารูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในประเทศไทยประกอบด้วยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ (3As) อย่างน้อย คือ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ที่เกิดจากสถานที่ (Site) และเหตุการณ์(Event) 2) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปถึงสถานที่ได้อย่างรวดเร็ว 3) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) โดยมีระบบการขนส่ง (Transportation) และเป็นไปตามหลักแนวคิดศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว ตามองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยว [8] กล่าวว่าทรัพยากรท่องเที่ยวจะต้องมีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอย่างน้อย 3 องค์ประกอบหรือ 3As โดยเฉพาะทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในที่จะดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทาง รวมถึงต้องมีเส้นทางคมนาคมขนส่งเข้าถึง โดยมีเส้นทางคมนาคมที่สามารถเชื่อมโยงกันระหว่างพื้นที่หรือบริเวณใกล้เคียง เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้ และสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการนักท่องเที่ยวให้มีความสุขสบาย และประทับใจ ในขณะเดียวกัน [17] เส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมทางน้ำหรือริมฝั่งแม่น้ำที่มีศักยภาพสูงและปานกลางสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติได้ และแนวทางการพัฒนาควรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน การปรับปรุงภูมิทัศน์และการสร้างแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่ ส่วนผลการวิจัยการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวตามองค์ประกอบการท่องเที่ยว (4 aspects) ประกอบด้วย ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรม และกระบวนการ และด้านการมีส่วนร่วมอยู่ระดับปานกลางเท่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับ [18] การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนริมฝั่งแม่น้ำที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนโดยมีการจัดลำดับตามความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านพื้นที่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านกิจกรรมและกระบวนการ และปัจจัยด้านการจัดการตามลำดับ ซึ่งแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงราย จากการแสดง

ความคิดเห็นร่วมกันของผู้ให้ข้อมูลหลักได้มีข้อเสนอความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเสนอแนวให้จัดทำแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อวางผังและออกแบบพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกก จากนั้นทำการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (ประชาวิจารณ์) และเสนอต่อที่ประชุมสภาเทศบาลนครเชียงรายในการจัดทำแผนการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับ Jittinuchulee, B., & Sichon, K. [14] เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของประชาชน (4S) เน้นการใช้หลักบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชน (4S) ประกอบด้วย 1) เริ่มต้นเร็วก่อนการตัดสินใจ (Starting Early) 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องครอบคลุม (Stakeholders) 3) ความจริงใจเป็นฐานของความไว้วางใจ (Sincerity) และ 4) ยึดหยุ่นและเหมาะสมกับสถานการณ์ (Suitability) ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงราย โดยวางผังและออกแบบโครงการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงรายตามเส้นทางสะพานข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึงสะพานข้ามถนนหมายเลข เชียงราย 5023 ต่อเทศบาลนครเชียงรายตามหลักแนวคิดและทฤษฎี [19] ที่ได้สรุปทฤษฎีของการวางผังและออกแบบพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งน้ำโดยมีสาระสำคัญคือ โครงสร้าง (Structures) ส่วนประกอบ (Components) และองค์ประกอบ (Elements) ของการวางผังและออกแบบ ได้แก่ (1) เส้นทางสัญจรหลัก เช่น ทางเดินริมแม่น้ำ (2) การใช้ประโยชน์ที่ดินและกิจกรรมหลัก เช่น ประเภทพื้นที่เปิดโล่งเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และ (3) กิจกรรมสนับสนุน เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่สาธารณะ ดังกรณีศึกษา หาดวายุทาน นครเชียงใหม่ประเทศไทย หรือชาวต่างชาติรู้จักในชื่อ The Bund ริมแม่น้ำหวังผู่ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อใช้พื้นที่เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และทำเรือสำหรับการท่องเที่ยวและการพัฒนาทางด้านพาณิชยกรรมพร้อมทั้งเป็นมาตรการป้องกันน้ำท่วม ซึ่ง The Bund นับได้ว่าเป็นสถานที่ที่มีความสวยงามมากที่สุดในโลกแห่งหนึ่ง มีจุดชมวิวและในช่วงเวลากลางคืนมีแสงไฟส่องสว่างที่มีการประดับตกแต่งสวยงาม ทำให้บริเวณนี้มีนักท่องเที่ยวมาเยือนอย่างคึกคักตลอดเวลาทั้งกลางวันและกลางคืน [20] and [21] โดยใช้หลักแนวคิดการวางผังและออกแบบพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งน้ำดังกล่าวเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่สำหรับเป็นแหล่งท่องเที่ยวและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ได้มีเส้นทางสัญจร สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และออกกำลังกาย อีกทั้งยังเป็นแหล่งสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงราย โดยได้เสนอแนวทางการจัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกออกเป็น 4 จุด ดังนี้

4.1 โครงการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกจุดที่ 1 เส้นทางวิ่งออกกำลังกายขนานตามแนวเขื่อนป้องกันตลิ่งมีลักษณะตามภาพที่ 5 โดยความยาวระยะทางรวม ไป-กลับ ประมาณ 3,728 เมตร

Figure 7 Project for the Development of the Kok River Riverside Area, Point 1.

4.2 โครงการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกจุดที่ 2 โปะเทียบเรือท่องเที่ยวขนาดเล็ก (ท่าหลังวัดฝั่งหมิ่น) ดังนั้นเพื่อเป็นการเชื่อมโยงจุดท่องเที่ยวระหว่างเส้นทางสะพานข้ามน้ำกกถนนเชียงราย 5023 ไปจนถึงหมู่บ้านกะเหรี่ยงรวมมิตร โดยใช้เรือหางยาวขนาดที่นั่ง 8-10 คน เพื่อการท่องเที่ยวจากท่าเรือเชิงสะพานแม่ฟ้าหลวง ทวนน้ำขึ้นไปตามลำแม่น้ำกก จะสามารถมองเห็นทัศนียภาพสองฝั่งลำน้ำที่สวยงาม จะใช้เวลาประมาณ 40 นาที จึงเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่ให้มีโปะเทียบเรือท่องเที่ยวขนาดเล็กและขออนุญาตกรมเจ้าท่าในตำแหน่งที่ลง โปะเทียบเรือ ดังแสดงแบบตัวอย่างโปะเทียบเรือเล็ก

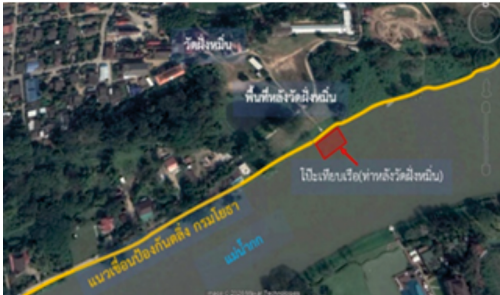

Figure 8 Project for the Development of the Kok River Riverside Area, Point 2.

4.3 โครงการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกจุดที่ 3 สวนสาธารณะ ซึ่งการพัฒนาพื้นที่จุดที่ 3 นี้จะเน้นเป็นพื้นที่สีเขียวโดยจัดให้มีภูมิทัศน์ทางธรรมชาติโดยรอบพื้นที่สวยงาม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ไว้ใช้ในการออกกำลังกาย พักผ่อนหย่อนใจ รวมถึงการทำกิจกรรมร่วมกันอาจจะก่อให้เกิดสมัครสมานสามัคคี และมีสุขภาพกายและใจที่ดีของประชาชนในชุมชนในมิติด้านสังคม วัฒนธรรมและด้านสิ่งแวดล้อม ดังแสดงแบบตัวอย่างพื้นที่สวนสาธารณะภาพที่9 ดังนี้

Figure 9 Project for the Development of the Kok River Riverside Area, Point 3.

4.4 โครงการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกจุดที่ 4 พื้นที่ร้านค้าและบริการ ซึ่งภายในพื้นที่ริมน้ำกระหว่างสะพานข้ามทางหลวงหมายเลข 1 (AH2) ถึงสะพานข้ามถนนหมายเลขเชียงราย 5023 ควรจะมีพื้นที่รองรับเพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้แก่นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่มาใช้บริการในการทำกิจกรรมโครงการพัฒนาพื้นที่ทั้ง 3 จุด และรวมไปถึงกิจกรรมอื่นๆ ที่เกิดขึ้นโดยรอบภายในพื้นที่ริมน้ำกก อันจะเป็นประโยชน์ในมิติด้านเศรษฐกิจจะก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ และกระจายได้ภายในชุมชนอีกด้วย ดังแสดงแบบตำแหน่งโครงการพัฒนา พื้นที่ร้านค้าและบริการ ภาพที่ 10

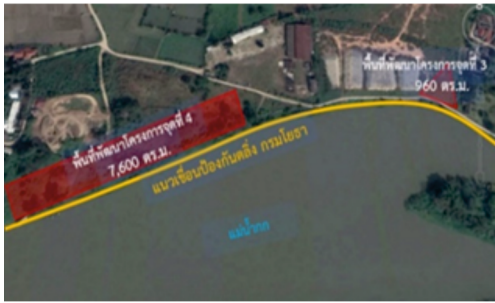

Figure 10 Project for the Development of the Kok River Riverside Area, Point 4

ดังนั้นคณะผู้วิจัยเห็นควรให้นำแนวทางหลักการบริหารจัดการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกเพื่อการท่องเที่ยวจะเกิดความยั่งยืนได้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนต้องร่วมมือกันในทุกภาคส่วน จึงจะสามารถก่อให้เกิดโครงการพัฒนาพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกได้ทั้ง 4 จุด โดยเฉพาะด้านพื้นที่ควรได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย โดยวางแผนและออกแบบโครงสร้างพื้นฐานและส่วนประกอบของพื้นที่ ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้ดูสวยงาม สะดุดตาเป็นที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว รวมไปถึงการพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวใกล้เคียงหรือภายในจังหวัดเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นได้สะดวกมากขึ้น และด้านกระบวนการและกิจกรรมของการท่องเที่ยวอาจจะนำอัตลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายปี 2567 “เชียงรายเมืองสุขภาพ หลากหลายมิติของความสุข” [22] ใช้ในการออกแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย ส่วนด้านการบริหารจัดการและด้านการมีส่วนร่วมนั้น ควรใช้การบริหารจัดการกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน หลัก 4S ได้แก่ (1) Starting Early (2) Stakeholders (3) Sincerity และ (4) Suitability [14] ในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่จะสามารถพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและป้องกันเหตุอันเกิดจากความขัดแย้งในพื้นที่เพราะพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำกกส่วนใหญ่เป็นที่ดินส่วนบุคคลและที่ดินชุมชนบริเวณใกล้เคียง จึงควรให้ความสำคัญโดยเน้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยการรับรู้ถึงกิจกรรมและโครงการต่างๆ ทั้งก่อนและหลังการทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ดังภาพที่ 11

Figure 11 Summary of the development of the Kok River Riverside Area for Water Tourism

References

- [1] Center of Tourism Research and Development. (2024). *Tourism statistics for Chiang Rai during the years 2019-2023*. <https://nakornchiangrainews.com/chiang-rai-tourism-revenue-visitor-stats-2023/>
- [2] Chiang Rai Provincial Office. (2024). *Human Resource Management and Development Plan for Chiang Rai Province for the Fiscal Year 2024*. <https://www.chiangrai.go.th/download/O18.pdf>
- [3] Chiang Rai Municipality. (2022). *General information*. <https://shorturl.asia/Ke7SO>
- [4] Isriya, L. (2009). *Tourism resources*. Office of the Royal Society.
- [5] Prachid, S., et al. (2011). *Ecotourism*. Sang Dao Publishing House.
- [6] Winij, W. (1989). *Tourism industry Management*. (n.p.).
- [7] Boonlert, C. (2005). *Sustainable tourism development*. Tourism Authority of Thailand Academic Center.
- [8] Choosit, C. (2005). *Guide to sustainable tourism and ecotourism*. Tourism Industry Program, Chiang Mai Rajabhat University.
- [9] Tourism Authority of Thailand. (2001). *National ecotourism action plan*. Tourism Authority of Thailand.
- [10] Bunpa, K. (2011). *The study of fundamental human resources effecting participatory ecotourism management: a case study of wat khao community, kokkloi sub-district, takuatung district, phang-nga province*. [Master's thesis, Rajapruk University].
- [11] Orathai, K. (2009). *Companion and Guidelines of People's Participation for Local Executives*. Bangkok: CharansanitwongPrinting.
- [12] Ratchasiri, P., & Kanang, K. (2019). Public Participation In Environmental Impact Assessment : Case Studies of Transportation Projects. *Journal of Humanities, Social Sciences and Arts*, 2(2), March – April 2019
- [13] Suphattra, Y. (2019). The concept of public participation in community development. *Journal of Humanities and Social Sciences Valaya Alongkorn*, 14(1), 122-132.
- [14] Phornthip, K. (2017). *Participatory Governance: Techniques and Implementation*. Kaew Chao Chom Media and Printing Center, Suan Sunandha Rajabhat University.
- [15] Wallop, L. (2008). *Social science research techniques*. Kasetart University Press.
- [16] Panya, K., et al. (2020). The management models of floating market tourism towards the development of lifestyle and culture in Thailand. *Journal of Modern Learning Development*, 5(3), 200-218.
- [17] Thada, S. (2004). *Tourism development for cultural resources along the Mun River*. <https://shorturl.asia/8WueN>

- [18] Jittinuchulee, B., & Sichon, K. (2020). Water eco-tourism routing in sisachorakhenoi, sub-district, Bang Sao Thong district, Samut Prakan province. *Journal of Business Administration and Social Sciences, Ramkhamhaeng University*, 3(3), 49-64.
- [19] Sitthiporn, P. (2008). Structures and elements of waterfront area development planning and design for revitalization of an old city center: A case of Ubol city. *Journal of The Faculty of Architecture*, 23(1), 151-176.
- [20] Lang, J. (2005). *Urban design: A typology of procedures and products*. Architectural Press.
- [21] Liu, W., & Huang, X. (2007). *Shanghai urban planning*. Thomson Learning.
- [22] Chiang Rai Provincial Public Relations Office. (2023). *Chiang Rai Province reviews the identity of a secondary city in terms of tourism and listens to opinions on the guidelines for preparing a tourism marketing plan for Chiang Rai Province in 2025*. <https://shorturl.asia/83wub>